

Datum

2020-10-28

Vår referens

Jeanette Silow

Planeringssekreterare

jeanette.silow@malmo.se

Remiss från kommunstyrelsens arbetsutskott om Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor MN-2020-7570

Sammanfattning

Malmö stad har flera politiskt beslutade styrdokument som ska säkerställa malmöbornas rätt till en hållbar, jämställd, jämlik och diskrimineringsfri stad och organisation för samtliga malmöbor. Under våren 2020 har flertalet styrdokument inom jämlikhets-, jämställdhets- och det rättighetsbaserade arbetet utvärderats. Ett nytt styrdokument för det fortsatta arbetet har istället tagits fram –*Inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete i Malmö stad*. Miljönämnden är överlag positiv till förslaget styrdokument. För att detta ska kunna utgöra grund för nämndens styrning och genomförande av det stadsövergripande arbetet behöver vissa förtydliganden göras. Synpunkten om att det bör utses ett sammanhållande processledaransvar för det fortsatta stadsövergripande arbetet enligt inriktningens vägledande principer är av central betydelse.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsen remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- ☞ Tjänsteskrivelsen, daterad 2020-10-28
- ☞ Bilaga 1 Tjänsteskrivelse KSAU200810 Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor
- ☞ Bilaga 2 Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-08-10 § 449
- ☞ Bilaga 3 Rapport Sweco – Från perspektivträngsel till perspektivmöjligheter
- ☞ Bilaga 4 Inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete i Malmö stad

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2020-11-17

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt förslag till revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2020-11-11 men anstånd har begärts och meddelats så att svar ska lämnas senast 2020-11-18.

Bakgrund

Malmö stad har flera politiskt beslutade styrdokument som ska säkerställa malmöbornas rätt till en hållbar, jämställd, jämlik och diskrimineringsfri stad och organisation för samtliga malmöbor. De aktuella styrdokumenterna utgår från lagstiftning, nationella beslut, ratificerade konventioner och andra deklamationer. Några exempel på detta är FN:s konvention om mänskliga rättigheter, FN:s konvention om barnets rättigheter och diskrimineringslagen. Utifrån dessa är malmöborna att anse som rättighetsbärare och Malmö stad och andra offentliga verksamheter är skyldighetsbärare med ansvar att uppfylla dessa rättigheter. Ett rättighetsbaserat arbete är ett internationellt vedertaget arbetssätt för att omsätta mänskliga rättigheter i praktiken. Med hjälp av frågor som rör respektive område kan man undersöka och betrakta sin verksamhet med ”MR-glasögon” och föra in ett människorättsperspektiv i sin egen styrning och ledning av verksamheten. Arbetssättet bidrar till att synliggöra avvikelser, dilemman och rättighetskonflikter som behöver hanteras utifrån det kommunala ansvaret.

De politiskt beslutade styrdokument som berörs av denna revidering är:

- ✶ Utvecklingsplan för jämställdhetsintegrering, antagen 2011
- ✶ Strategisk utvecklingsplan för arbetet mot diskriminering i Malmö stad, antagen 2014
- ✶ Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad, antagen 2017
- ✶ Strategi för Malmö stads långsiktiga arbete med Agenda 2030, antagen 2018
- ✶ Ärende gällande folkhälsopolicy för Malmö stad, antagen 2010

Flera av dessa styrdokument ska revideras senast under 2020. En genomlysning har genomförts under våren 2020 av konsultföretaget Sweco, som har kartlagt och utvärderat det befintliga arbetet som hittills har skett inom ramen för de antagna styrdokumenterna. I uppdraget har även ingått att föreslå hur arbetet med det rättighetsbaserade arbetet kan utvecklas och att ta fram förslag på styrdokument för Malmö stads arbete med frågor som rör jämställdhet, antidiskriminering, folkhälsa och Agenda 2030. Sweco har redovisat resultatet av genomlysningen i en rapport samt i ett förslag på nytt styrdokument –*Inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete i Malmö stad*.

Utifrån Swecos rapport framkommer behov att Malmö stad behöver ta ett mer samlat grepp kring olika hållbarhets-, rättighets- och diskrimineringsfrågor genom att arbeta med intersektionella analyser och inta ett rättighetsbaserat förhållningssätt. Det har även framkommit behov att minska antalet planer och styrdokument, varför detta nya styrdokument ska ersätta de nu reviderade. Jämlikhets-, jämställdhets- och det rättighetsbaserade arbetet ska vara en del av verksamheternas löpande kvalitets- och utvecklingsarbete. Det rättighetsbaserade arbetet behöver även vara en del av det ordinarie mål- och budgetarbetet och ska inte längre ligga som ett parallellt spår i denna process, vilket hittills varit fallet.

De vägledande principerna i styrdokumentet *Inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete* är att arbeta med systematisk uppföljning och analys av verksamheternas arbete för att kunna få fram välbyggda underlag kring stadens samlade behov av fokusområden inom det rättighetsbaserade arbetet. Dokumentet anger även att dialoger, lärande och samverkan ska

genomsyra arbetet för att kunna tillvarata kunskap och behov, lärande och medskapande från medborgare, näringsliv, civilsamhälle och högskolan. Sammantaget kommer detta arbetssätt att leda till ett antal fokusområden som anses särskilt viktiga att beakta i en inriktning för kommunens arbete framöver och i de ekonomiska prioriteringarna. Dokumentet innehåller även en ansvarsfördelning, som berör kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens, nämnders, bolags och styrelsers ansvar och åtagande för genomförandet av det stadsövergripande arbetet.

Inriktningsdokumentet ska ses som en del av Malmö stads genomförande av Agenda 2030 genom att flera enskilda Globala mål kan uppnås samt den övergripande principen i Agenda 2030 om att *ingen ska lämnas utanför*. Malmöborna bemöts och får ta del av verksamheten på lika villkor - en strävan mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.

Förvaltningens förslag till yttrande

Övergripande synpunkter

Miljönämnden anser att det nu föreslagna styrdokumentet för stadens rättighetsbaserade arbete är välkommet, då detta framöver föreslås vara en del av den ordinarie mål- och budgetprocessen och leda fram till förslag av övergripande prioriterade fokusområden och ekonomiska prioriteringar. Det är positivt att dokumentet tydligt lyfter fram vikten av uppföljning och analys av arbetet, som sammantaget ska ge väl underbyggda beslutsunderlag i budgetprocessen. Genomförandet av dialoger, kollegialt lärande samt bildandet av kunskapsallianser skapar förutsättningar för medskapande och samverkan. Det är viktigt att medborgarnas perspektiv och behov tillvaratas, vilket även kan fungera som utgångspunkt för fokusområden, prioriteringar, mål, delaktighet och inkludering i den demokratiska processen. Miljönämnden är också positiv till att varje förvaltning ska utse en samordnare för arbetet. Detta förutsätter ett nära stöd och samverkan med både stadskontoret och de andra förvaltningarna. Det rekommenderas att samordnaren har en central och ledande funktion i sitt ordinarie uppdrag och är väl förtrogen med nämndsarbetet, en bedömning miljönämnden delar.

Miljönämnden delar även bedömningen att det rättighetsbaserade arbetet genom dokumentet kommer att uppfylla de målsättningar som finns i Agenda 2030 inom den sociala hållbarheten och de aktuella lagstiftningar som åligger staden inom området.

Förtydliganden av de vägledande principerna

För att detta nya styrdokument ska kunna utgöra grund för styrning och genomförande av det rättighetsbaserade stadsövergripande arbetet vill miljönämnden framföra följande synpunkter och förtydliganden, som bör beaktas och arbetas in i föreslaget styrdokument.

I styrdokumentet anges det ett antal vägledande principer för genomförandet av det stadsövergripande arbetet. Miljönämnden har valt att återge de delar där förtydliganden och synpunkter behöver beaktas:

Dialog, lärande och samverkan:

”Strategiska dialoger inom ramen för budget- och uppföljningsprocessen ska ske med utgångspunkt i en helhetsbild av kommunens utmaningar, inklusive utmaningar på områdena jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete. Dialogerna ska leda till ett antal fokusområden som anses särskilt viktiga att beakta i en inriktning för kommunens arbete framöver och i de ekonomiska prioriteringarna. Dialogen är ett stöd i beslutsfattandet och ska ske mot bakgrund av framtagna underlag och analyser för att säkerställa väl underbyggda beslut”.

”Ett förvaltningsgemensamt kollegialt lärande ska bidra till ett verksamhetsnära arbete för jämlikhet, jämställdhet och ett rättighetsbaserat arbete, skapa förutsättningar för att tillvarata förvaltningarnas erfarenhetsbaserade kunskaper och reflektioner samt bidra till samverkan och verksamhetsutveckling”.

”Kunskapsallianser ska etableras i syfte att ta tillvara lokal kunskap, samverka och lyssna in berättelser och kunskap från malmöbor, civilsamhället, näringslivet, det offentliga och forskare. Kunskapsallianser innebär en samarbetsyta där olika intressen och behov är likvärdiga och där delaktigheten grundar sig på deltagarnas erfarenheter och kunskaper. Dessa kunskapsallianser skapar förutsättningar för dialog, medskapande och samverkan med kommunens invånare kring jämlikhet, jämställdhet och det rättighetsbaserade arbetet”.

Miljönämnden anser att inriktningsdokumentet inom dessa delar behöver förtydligas med:

- vem som ansvarar för att processleda genomförandet av de strategiska dialogerna, det kollegiala lärandet och kunskapsallianserna,
- hur dessa strategiska dialoger ska ske,
- hur stadsövergripande prioriteringar/fokusområden kommer att tas fram för att ge underlag i ordinarie mål- och budgetprocess och i de ekonomiska prioriteringarna,
- vilka kunskapsallianser som behöver bildas samt hur redan befintliga samverkansgrupper/kunskapsallianser påverkas av nu föreslaget inriktningsdokument.

Processledaransvar

Det stadsövergripande arbetet kan underlättas om ansvaret för genomförandet inte enbart ligger på de enskilda förvaltningarna enligt ansvarsfördelningen. Framtagandet av en gemensam stadsövergripande inriktning och fokusområden, samverkan och samsyn kan istället utvecklas med ett sammanhållet processledande ansvar. Dokumentet föreslås därför att förtydligas med förslag om ett sammanhållande processledaransvar för det gemensamma stadsövergripande arbetet. Ett sammanhållande processledaransvar kan underlätta det systematiska kvalitets- och utvecklingsarbetet inom området, målstyrningsprocessen samt att få fram välbyggda underlag till den gemensamma stadsövergripande inriktning och de ekonomiska prioriteringarna, som anges som vägledande principer. Det blir viktigt att bygga vidare på de kluster/nätverk som redan finns inom sakområdena och att nära samverkan sker med förvaltningarna enligt ett systematiskt processinriktat arbetssätt.

Målkonflikter - rättighetskonflikter

Eventuella målkonflikter eller rättighetskonflikter (enligt ett rättighetsbaserat arbetssätt) behöver lyftas fram i så tidiga skeden som möjligt när olika behov möts och prioriteringar ska ske, särskilt när sakfrågorna berör flera nämnder. Inriktningsdokumentet föreslås därför att förtydligas i denna del. Det skulle kunna ingå i ett samordnande processledaransvaret att synliggöra dessa på stadsövergripande nivå, som en del i att identifiera de utmaningar och behov av prioriterade fokusområden som finns inom jämlikhets, jämställdhets- och det rättighetsbaserade arbetet.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende på följande sätt. Remissens förslag syftar till att förbättra stadens gemensamma rättighetsbaserade arbete, där utvecklingsplanen för barnets rättigheter omfattas. I det föreslagna styrdokumentet kommer arbetet för att stärka barnets rättigheter att vara en del av förvaltningarnas ordinarie mål- och budgetprocess. Detta kommer att förbättra identifiering av behov och genomförandet av riktade insatser och prioriteringar för att stärka barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionens artiklar. Sammantaget kommer detta att bidra till en trygg, säker och hälsosam utveckling för barnen.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör